

Obrazy konce

Texty na tento týden

Mt 12,38–42; Jon 3,5–10; Zj 18,4; Da 5,1–31; Zj 16,12–19; 2Pa 36,22.23

Základní verš

*„Odpověděl jim: „Jsem Hebrej a bojím se Hospodina, Boha nebes, který učinil moře i pevninu.““
(Jon 1,9)*

Tento týden se naposledy podíváme na obrazy, které nám mohou pomoci objasnit naše chápání události času konce. Tentokrát se budeme inspirovat misí Jonáše v Ninive, pádem Babylóna a vzestupem perského krále Kýra, který osvobodil Boží lid a umožnil mu vrátit se do zaslíbené země.

Podobně jako u jiných příběhů, i tyto historické zprávy mají hluboký význam pro každou generaci věřících. Zvláštní význam však mají pro poslední generace žijící před Kristovým návratem. Z těchto historických záznamů totiž můžeme odvodit různá ponaučení, která nám pomohou lépe si uvědomit jejich aplikaci pro dnešek, tedy „přítomnou pravdu“.

Při studiu těchto příběhů si potřebujeme uvědomit, že ačkoli poukazují na události posledních dní, nepopisují jejich detailní průběh, ale podávají jen celkovou charakteristiku toho, co se má odehrát. Zaměření se na jednotlivé podrobnosti nás může dovést až do absurdity. A tedy podobně, jako je tomu u Ježíšových podobností, i zde bychom se měli soustředit na hlavní body a principy. Neměli bychom rozebírat každý detail v naději, že najdeme nějakou skrytou pravdu. Místo toho bychom měli hledat principy a náznaky, které nám pak pomohou objevit, co je důležité pro události času konce.

Osnova lekce

V závěrečné lekci tohoto čtvrtletí se ještě podíváme na další tři starozákonní příběhy, které jsou v pozadí symboliky a jazyka proroctví knihy Zjevení a které jsou předobrazem porážky sil zla a Kristova konečného vítězství.

- ▶ Jon 1–4; Mt 12,38–42: Jonáš – předobraz Božího poselství pro poslední dobu (neděle, pondělí)
- ▶ Da 5; Zj 16: Babylón jako předobraz porážky Božích nepřátel (úterý, středa)
- ▶ 2Pa 36,22.23: Perský král Kýros jako předobraz vítězství Mesiáše (čtvrtek)

NEOCHOTNÝ PROROK

³⁸Tehdy mu na to řekli někteří ze zákoníků a farizeů: „Mistře, chceme od tebe vidět znamení.“

³⁹On však jim odpověděl: „Pokolení zlé a zpronevěřilé si hledá znamení; ale znamení mu nebude dáno, leč znamení proroka Jonáše. ⁴⁰Jako byl Jonáš v bříše mořské obludy tři dny a tři noci, tak bude Syn člověka tři dny a tři noci v srdci země. ⁴¹Mužové z Ninive povstanou na soudu s tímto pokolením a usvědčí je, neboť oni se obrátili po Jonášově kázání – a hle, zde je více než Jonáš.

⁴²Královna jihu povstane na soudu s tímto pokolením a usvědčí je, protože ona přišla z nejzazších končin země, aby slyšela moudrost Šalomounovu – a hle, zde je více než Šalomoun. (Mt 12,38–42)

Osobní studium

Příběh o Jonášovi má sice jen čtyři kapitoly, přesto jde o velmi důležité poselství. Mnozí věřící našli v tomto neochotném proroku podobnosti se sebou samotným. Příběh obsahuje také pozoruhodné náznaky budoucích událostí.

Na které části Jonášova příběhu se Ježíš odvolává v úvodním textu (Mt 12,38–42)? Jaké poučení o soudu můžeme najít v jeho slovech?

Ježíš prohlásil, že je větší než Jonáš. Kristus věděl, že příchod na tento svět bude pro něj znamenat kříž, a přece „přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo“ (L 19,10). Jonáš strávil tři dny ve velké rybě pro své vlastní hříchy; Ježíš strávil tři dny v hrobě kvůli nám. Právě to bylo totiž zapotřebí, aby mohl zachránit ztracené.

Dnes známe Jonáše jako neochotného proroka, který nechtěl jít do Ninive. Z lidského hlediska je to poměrně pochopitelné, v Asýrii panovala krutovláda. Asyrské nástěnné malby jsou plné výjevů neobvyklé bezcitnosti, lidé na dobytých územích byli často zabíjeni velice surově. Kdo by toužil

po tom, kázat o pokání v hlavním městě takové země?

V příběhu nacházíme důležitý moment, který může poukazovat na Boží věrné v době konce. Když se Jonáše ptají, kdo je, odpovídá: „Jsem Hebrej a bojím se Hospodina, Boha nebes, který učinil moře i pevninu“ (Jon 1,9). Jde o výrok podobný poselství prvního anděla (viz Zj 14,7). Jonášův důraz na Hospodina jako toho, „který učinil moře i pevninu“, poukazuje na Boha jako na Stvořitele. Tato skutečnost je základem toho, proč bychom ho měli uctívat. A právě otázka uctívání je důležitým bodem událostí doby konce.

I naše církev bývá obviňována z kázání neoblíbeného a nechtěného poselství adresovaného duchovnímu Babylónu. Výzva „Vyjdi, lid můj, z toho města“ (Zj 18,4) znamená zvěstovat lidem, že musí činit pokání. Je to poselství, které téměř u všech lidí vyvolává negativní odpověď. A to i tehdy, bylo-li doručeno tím nejlaskavějším možným způsobem. Kdo z nás při vydávání svědectví nedostal negativní, nebo dokonce nepřátelské odpovědi? Je to jednoduše součástí poslání.

Aplikace

Kolik z proroka Jonáše v sobě nacházíš? Jak můžeš překonat jeho nesprávný postoj?

DÍLO POKÁNÍ

⁵U uvěřili ninivští muži Bohu, vyhlásili půst a oblékli si žíněné suknice od největšího až po nejmenšího. ⁶Když to slovo proniklo k ninivskému králi, vstal ze svého trůnu, odložil svůj plášť, zahalil se do žíněné suknice a sedl si do popela. ⁷Potom dal v Ninive rozhlásit: „Podle vůle krále a jeho mocných rádců! Lidé ani zvířata, skot ani brav ať nic neokusí, ať se nepasou a nepijí vodu. ⁸Ať se zahalí do žíněné suknice, lidé i zvířata, a naléhavě ať volají k Bohu. Každý ať se odvrátí od své zlé cesty a od násilí, které mu lpí na ruku. ⁹Kdo ví, možná že se Bůh v lítosti obrátí a odvrátí od svého planoucího hněvu a nezahyneme.“ ¹⁰I viděl Bůh, jak si počínají, že se odvracejí od své zlé cesty, a lítoval, že jim chtěl učinit zlo, které ohlásil. – A neučinil tak. (Jon 3,5–10)

Osobní studium

Jonášovo poselství adresované obyvatelům Ninive bylo velmi jasné. „Jonáš vešel do města, procházel jím jeden den a volal: „Ještě čtyřicet dní, a Ninive bude vyvráceno“ (Jon 3,4). Jeho slova jsou snadno pochopitelná: město bylo odsouzeno k zániku. A navíc tato slova zazněla přímo od Hospodina proroka.

Co se podle úvodní stati nakonec v Ninive stalo (Jon 3,5–10)? Proč se Jonášovo proroctví nesplnilo?

Celé město se kálo a prorokovaná záhuba byla alespoň na čas odložena. „Jejich zkáza byla odvrácena, Bůh Izraele byl v pohanském světě vyvýšen a jeho zákon byl opět respektován. Až za mnoho let bylo Ninive napadeno okolními národy, protože opět odpadlo od Boha a zpyšnělo.“ (PK 271; OSU 107)

Můžeme očekávat, že se něco podobného děje i v souvislosti se závěrečným poselstvím určeným padlému světu? Ano – a ne. To znamená, že na celém světě bude mnoho

lidí, kteří uposlechnou volání: „Vyděte, lidé můj, z toho města, nemějte účast na jeho hříších, aby vás nestihly jeho pohromy“ (Zj 18,4). Bude mnoho těch, kteří se vzeprou šelmě a přidají se k těm, kteří „zachovávají Boží přikázání a věrnost Ježíši“ (Zj 14,12). Tito lidé, podobně jako ti v Ninive, se vyhnou odsouzení, které dopadne na ztracené.

Je důležité zdůraznit, že některá biblická proroctví jsou ve své podstatě „podmíněná“. Takovým bylo i Boží oznámení, že „Ninive bude rozvráceno“. Ano, Ninive by bylo zničeno, pokud by se lidé neodvrátili od svých hříchů (viz Jr 18,7–10). Některá proroctví však nepřicházejí s takovými podmínkami. Budou splněna bez ohledu na reakci lidí. Mezi nepodmíněná patří například proroctví o prvním a druhém příchodu Krista, o znamení šelmy, o vylití ran nebo o pronásledování na konci dějin. Události popsané v těchto proroctvích se naplní (nebo se již naplnily) bez ohledu na to, co dělají lidé. Rozhodnutí a skutky každého z nás určí, na jaké straně se ocitneme, když proběhnou události předpovězené proroky.

Aplikace

Která z tvých dnešních rozhodnutí naznačují, jak se v budoucnosti rozhodneš – zda budeš uctívat Boha, nebo obraz šelmy?

BELŠASAROVA HOSTINA

²²Ani ty, jeho synu Belšasare, jsi neponížil své srdce, ačkoli jsi o tom všem věděl, ²³ale povýšil ses nad Pána nebes. [...] ²⁴Proto bylo od něho posláno zápěstí ruky a napsáno toto písmo. ²⁵Toto pak je písmo, které bylo napsáno: „Mené, mené, tekel ú-parsín“. ²⁶Toto je výklad těch slov: Mené – Bůh sečetl tvé kralování a ukončil je. ²⁷Tekel – byl jsi zvážen na vahách a shledán lehký. ²⁸Peres – tvé království bylo rozlomeno a dáno Médům a Peršanům. (Da 5,22–28)

Osobní studium

Město Ninive bylo nakonec pokořeno (roku 612 před Kristem) koaliční armádou, která zahrnovala Médy i Babylóňany (v čele s Nebúkadnesarovým otcem). Právě tehdy zažilo město Babylón největší rozmach od vlády jejich velkého panovníka a zákonodárce Chammurapiho. Za vlády Nebúkadnesara už město neohrožovaly asyrské nájezdy. Babylón tak mohl bohatnout a mohl růst jeho vliv až do bodu, kdy sousedním národům nezbývalo nic jiného než uznat jeho nadvládu. Babylón byl vládcem světa a národy, které chtěly prosperovat, musely Babylónu vyjádřit svou loajalitu.

Bible naznačuje, že Nebúkadnesar zemřel jako věřící a uznával, že Danielův Bůh je skutečně právoplatným vládcem všech národů (Da 4,34–37). Další zpráva, kterou nám dává kniha Daniel, mluví o Nebúkadnesarovu nástupci Belšasarovi.

Přečti si text Da 5,1–31. Jaká důležitá duchovní poselství můžeme pochopit z této zprávy? Co nakonec způsobilo Belšasarův pád?

Možná nejsmutnější a nejtragičtější část této zprávy najdeme v Da 5,22. Poté, co Daniel vyprávěl králi příběh o pádu a obnově Nebúkadnesara, řekl mu: „Ani ty, jeho synu

Belšasare, jsi neponížil své srdce, ačkoli jsi o tom všem věděl“ (Da 5,22). To znamená, že ačkoli Belšasar měl možnost znát pravdu a možná byl dokonce i svědkem toho, co se stalo Nebúkadnesarovi, rozhodl se tyto události ignorovat a místo toho se vydal stejným směrem, který přinesl jeho předchůdci tolik problémů.

Podobně jako když Nebúkadnesar vztyčil zlatou sochu, i Belšasar otevřeně popíral to, co předpověděl Danielův Bůh. Tím, že používal židovské chrámové nádoby na pohanské hostině, chtěl pravděpodobně naznačit, že si Babylón podmanil Židy a nyní vlastní i náboženské předměty jejich Boha. Belšasar se tak snažil zdůraznit, že je to on, kdo vládne nad Hospodinem, který předpověděl jejich zánik.

Svým jednáním Belšasar vyjádřil troufalý vzdor vůči Hospodinu. A to i přesto, že se na základě mnoha důkazů mohl rozhodnout jinak. Měl dostatek poznání pravdy. Belšasarovým největším problémem bylo jeho pyšné srdce.

V posledních dnech, kdy ve světě vypukne poslední krize, dostanou všichni lidé příležitost poznat pravdu. O tom, na kterou stranu se postaví, rozhodne jejich srdce – podobně jako tomu bylo v případě Belšasara.

Aplikace

Belšasar znal pravdu, ale rozhodl se ji ignorovat a nechal se vést pýchou a vzdorem. Jsou ve tvém životě oblasti, o kterých víš, že tě Bůh volá ke změně, ale ty stále odoláváš? Jaké kroky můžeš udělat už dnes, abys pokořil své srdce a odpověděl na Boží volání dříve, než bude pozdě?

VYSCHNUTÍ EUFRATU

¹²Šestý anděl vylil svou nádobu na velkou řeku Eufkrat: a její voda vyschla, aby byla připravena cesta králům od východu slunce. ¹³A hle, z úst draka i z úst dravé šelmy a z úst lživého proroka vystoupili tři nečistí duchové, podobní ropuchám. ¹⁴Jsou to duchové ďábelští, kteří činí zázračná znamení. Vyšli ke králům celého světa, aby je shromáždili k boji v rozhodující den všemohoucího Boha. ¹⁵„Hle, přicházím nečekaně jako zloděj! Blaze tomu, kdo bdí a střeží svůj šat, aby nechodil nahý a nebylo vidět jeho nahotu!“ ¹⁶Shromáždili ty krále na místo zvané hebrejsky Harmagedon. (Zj 16,12–16)

Osobní studium

Jednou ze silných stránek Babylónu byla řeka Eufkrat, která tekla pod hradbami a poskytovala tak městu neomezené zásoby vody. Tato přednost se však stala také jeho největší slabostí. Nitokris, starověká babylonská královna (pravděpodobně manželka Nabonida), dala postavit hliněné stavby, které lemovaly cestu vody do města. Aby mohli dělníci na těchto stavbách pohodlně pracovat, dala odklonit tok řeky do bažin před městem. Král Kýros si uvědomil, že by mohl udělat to samé. Dal přehradit Eufkrat a snížit tok natolik, aby mohly jeho jednotky pohodlně projít pod hradbami. Když se mu podařilo dostat za městské zdi, našel obranné hradby stojící podél řeky naprosto nehlídané. Město padlo za jedinou noc. Starověký řecký historik Hérodotos píše, že „ti, kteří žili v centru Babylóna, netušili, že předměstí padla, protože byla doba svátků a všichni tančili a oddávali se radovánkám.“

(HERODOTUS, *The Histories*, New York: Penguin, 2015, s. 94) Máme dost důvodů předpokládat, že se jedná o stejnou hostinu, o které se píše v Da 5.

Přečti si texty Da 5,18–31 a Zj 16,12–19. Jaké paralely můžeme najít mezi ranami ze Zjevení a příběhem o pádu Babylóna?

Když Ježíš svým učedníkům vyprávěl o znameních času, varoval je: „Bděte tedy, protože nevíte, v který den váš Pán přijde. Uvažte přece: Kdyby hospodář věděl, v kterou noční dobu přijde zloděj, bděl by a zabránil by mu vloupat se do domu“ (Mt 24,42.43). Podobně jako při pádu starověkého města, i novodobý Babylón zaskočí náhlé zjevení Krista. Nemuselo by tomu tak být. V množství podrobných proroctví jsme totiž poznali dostatek znamení, která poukazují na brzký Ježíšův příchod.

Svět nebude zaskočen primárně proto, že neví, co Bůh předpověděl. Svět bude překvapen zejména proto, že se rozhodl nevěřit tomu, co Bůh řekl, že se stane.

Aplikace

Přečti si Zj 16,15. Jaké poselství evangelia zaznívá dokonce i uprostřed varování týkajících se času konce? Co znamená „nechodit nahý“?

KÝROS, POMAZANÝ

²²V prvním roce vlády Kýra, krále perského, se splnilo slovo Hospodinovo, které mluvil ústy Jeremjáše. Hospodin vzbudil ducha perského krále Kýra, že dal po celém svém království rozhlásit a také zapsat: ²³„Toto praví Kýros, král perský: „Hospodin, Bůh nebes, mi dal všechna království země. Pověřil mě, abych mu vybudoval dům v Jeruzalémě, který je v Judsku. Kdokoli z vás, ze všeho jeho lidu – Hospodin, jeho Bůh, buď s ním – se může vydat na cestu.““ (2Pa 36,22.23)

Osobní studium

Když Kýros vyplenil město Babylón, skončily roky zajetí Božího lidu. Peršané dovolili Izraelcům vrátit se do zaslíbené země a znovu postavit chrám. Za Kýra se Perská říše stala největší v dějinách.

Jak bylo u Peršanů zvykem, Kýra dokonce nazývali „Velký král“ nebo „Král králů“.

Kýros předznamenává, co se stane, až se Kristus vrátí pro svou církev. Ježíš je totiž Král, který přichází z východu (srov. Mt 24,27), vede válku proti Babylónu a osvobozuje svůj lid, aby konečně unikl z Babylóna a vrátil se do zaslíbené země. (Viz Zj 19,11–16.) Proto Bůh mluví o Kýrovi jako o „svém pomazaném“ (Iz 45,1). Nejenže tento slavný Peršan osvobodil Boží lid, ale jeho tažení proti Babylónu je také předobrazem Kristova druhého příchodu.

Znovu si přečti úvodní text (2Pa 36,22.23) a pokus se najít, v čem je příběh o Kýrovi podobný příběhu o Nebúkadnesarovi. V čem

se jejich příběhy liší? Co dal král vyhlásit po celém svém království? Jak to ovlivnilo první Ježíšův příchod o staletí později?

Původní pořadí knih Starého zákona bylo později změněno tak, aby poslední knihou byl Malachiáš. Původně však Starý zákon končil právě tímto prohlášením Kýra. Následujícím kanonickým příběhem – v navazujícím Novém zákoně – by tak bylo Evangelium podle Matouše, které začíná narozením Krista, který je *antitypem* (naplněním) prorocství o Kýrovi.

Zatímco Kýros zorganizoval přestavbu pozemského chrámu, Ježíš zahájil svou službu v nebeské svatyni, která vyvrcholí jeho slavným návratem a našim vysvobozením.

Kýros rozhodně nebyl dokonalým znázorněním Krista. Žádný typ se dokonale neshoduje s *antitypem*. Musíme být proto opatrní a nepřenašet všechny detaily o Kýrovi na Krista. Přesto je možné jej považovat za typ „Spasitele“.

Aplikace

Je pozoruhodné, že Bůh prostřednictvím pohanského krále tak výrazným způsobem naplnil svou vůli. Ačkoli se nám to na základě vnějších okolností může zdát nepravděpodobné, Pán nakonec způsobí, že události před koncem se uskuteční tak, jak byly prorokovány. Jak se můžeme ujistit o této pravdě?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 43. kapitolu „Poslední noc Babylónu“ z knihy *Od slávy k úpadku* (PK 522–538; OSU 197–202).

„Proroctví hovořila o vzestupu a pádu velkých světových říší – o Babylónu, Médo-Persii, Řecku a Římu. V případě každé z nich, stejně jako v případě národů menšího významu, se historie vždy opakovala. Každá prošla obdobím zkoušek, ve kterém neobstála, její sláva vybledla a pozbyla své moci. Národy odmítaly Boží principy a samy si přivodily svou zkázu. Přesto však v průběhu staletí skrytě působila božská, všeovládající moc, která nenápadně uskutečňovala své záměry.“ (PK 535; OSU 200)

V Jr 18 prorok pozoruje hrnčíře, který dělá to, co každý hrnčíř: formuje a tvaruje to, na čem právě pracuje. Tento obraz hrnčíře formujícího hlínu Bůh používá k vysvětlení principu podmíněnosti v biblických proroctvích. A abychom si byli jisti, že rozumíme, Hospodin prostřednictvím Jeremjáše říká toto: „Jednou promluvíím proti pronárodu a proti království, že je vyvrátím, podvrátím a zničím. Avšak odvrátí-li se onen pronárod od zla, jež páchal a proti němuž jsem mluvil, budu litovat toho, že jsem zamýšlel způsobit mu něco zlého. Jindy promluvíím o pronárodu a o království, že je vybuduji a zasadím. Budou-li se však dopouštět toho, co je zlé v mých očích, a nebudou mě poslouchat, budu litovat toho, že jsem slíbil prokázat jim dobré věci“ (Jr 18,7–10).

Otázky k rozhovoru

1. Zamyslete se nad Ježíšovým výrokem, že soud bude pro Ninive lehčí než pro Boží lid, který se vzdálil od pravdy. (Viz Mt 12,39–42.) Jaké poučení může církev vyvodit z tohoto varování?
2. Všimněte si vyjádření, že s každou následující říší se „historie vždy opakovala“ (PK 535; OSU 200). Jaké stejné rysy lze najít mezi říšemi uvedenými v proroctvích? Jak šla jejich historie stejnou prockou cestou? Jakým způsobem je následuje i náš svět?
3. Uvažujte o tom, že to často není mysl, intelekt, co brání lidem kráčet cestou víry, ale jejich srdce. Jak může toto poznání ovlivnit způsob, jakým vydáváte svědectví druhým?